

P. 5, 2, 61. — Vgl. महिन्न.

महिर्व (von महि oder महिन् n. Grösse, Fülle, Macht: मही इन्द्रः परश्च नु महिर्वमस्तु वज्रिणे RV. 1, 8, 5. 32, 13. तत्सूर्यस्य देवत्वं तन्महिर्वम् 113, 4. 164, 25. महिर्वो महिर्वम् 2, 27, 8. उभे घा पत्रौ रोदसी महिर्वा 5, 2, 9. 38, 2. न ते महिर्वमन्वभुवन्ति 7, 99, 1. या वीर्याणि प्रथमानि कर्त्ता महिर्वेभिर्यतमानो समीयतुः 10, 113, 7. VS. 23, 3. ÇĀṆKH. Çr. 2, 4, 3. द्वैपायनादनवरो महिर्वे तस्य देवज्ञः Bhāg. P. 3, 20, 3. 6, 3, 34. 13, 28. Spr. 1030.

महिर्वन् n. dass.; instr. ०ना auch adv.: तद्गः सुजाता मरुतो महिर्वन्म् RV. 1, 166, 12. महिर्व तत महिर्वन्म् 2, 23, 4. 4, 36, 3. 53, 5. 5, 54, 5. 81, 3. रयिं दाशन्महिर्वना 6, 16, 20. 8, 24, 13. 57, 2. 9, 100, 9. TBr. 2, 4, 8, 6.

महिर्वत्त (मही + दत्त; vgl. P. 6, 3, 63) m. N. pr. eines Mannes Hall in der Einl. zu Vāsavad. 12.

महिदास (मही + दास; vgl. P. 6, 3, 63) m. N. pr. eines Sohnes der Itarā (Aitareja) Kṛhāṇḍ. Up. 3, 16, 7. Sarvasārōp. in Ind. St. 1, 389. Sā. in der Einl. zu Ait. Br. ०बुध (lies ०भट्ट) N. pr. eines Scholiasten, = महीधर Verz. d. B. H. No. 342. महोदासभट्ट Verz. d. Oxf. H. 172, b, 21.

1. महिर्वन् adj. gaṇa प्रेतादि zu P. 4, 2, 80. = मरुत् gross, gewaltig, umfanglich Nir. 11, 37. प्र या भूमिं प्रववति मरुता जिनोषि महिर्वि RV. 5, 84, 1. ये के च आ महिर्वो अहिमाया दिवो जज्ञिरे अयां सधस्थे देवाः 6, 32, 15. उरूच्यचसे महिर्वे सुवृत्तिमिन्द्राय ब्रह्म जनयत् विप्राः 7, 31, 11. 1, 160, 2. superl. महिर्वन्तम् 10, 113, 6.

2. महिर्वन् (von 1. मरु) adj. Feste feiernd NALOD. 2, 64. भवन ein Haus, in dem Feste gefeiert werden, 5. — Vgl. 3. महिर्वता.

महिर्वन् adj. f. घा = 1. महिर्वन् RV. 6, 26, 8. 33, 5. 61, 13. 68, 8. महिर्वि UNĀDIS. 2, 56. n. Herrschaft (राज्य) UḡġVAL. — Vgl. महिर्वन्.

महिर्वन्स m. eine Form Rudra's Bhāg. P. 3, 12, 12.

महिर्वन्धक m. 1) Ratze. — 2) Ichneumon. — 3) Strick am Schulterjoch, an dem die Last befestigt wird, ÇABDĀRTHAK. bei Wilson.

महिर्वन् m. N. pr. eines Mannes Verz. d. B. H. No. 964.

महिर्वन्ध (म० + मघ) adj. grosse Spenden oder Schätze habend RV. 1, 122, 8.

महिर्वन् (von 3. मरु oder महि) m. gaṇa पृथ्वादि zu P. 5, 1, 122. 1) Grösse, Fülle, Majestät; Macht, Würde, Energie; concret Grösse so v. a. ein mächtiges Wesen: नास्य ते महिर्वन् पारिष्ठः RV. 1, 61, 8. 164, 50. मरुतो महिर्वन् सत्यो अस्ति 167, 7. 2, 33, 9. 4, 16, 5. 6, 27, 3. स त्वा वर्मणा महिर्वन् पिपतु 73, 1. 6. 7, 21, 6. 33, 8. 73, 1. 99, 2. नृकी न्वस्य महिर्वन्मिन्द्रियं स्वर्गुणात् अन्नशुः 8, 3, 13. 90, 11. 10, 90, 3. 73, 1. प्र या महिर्वन्महिर्वन्सु चेकिते 6, 61, 13. मरुतो अस्यां महिर्वन्मो अतः AV. 3, 10, 4. ज्ञानं गर्भं महिर्वन्मिन्द्रम् (ebenso TS.) 12. VS. 8, 30. 18, 4. 23, 64. ÇAT. Br. 1, 4, 3, 17. 2, 2, 4, 6. 3, 3, 3, 1. यः प्राणस्य महिर्वन् यद्वीर्यम् 10, 3, 4, 2. 6, 4, 1. शौर्यं, म० 13, 1, 9, 2. ब्राह्मणस्य 14, 7, 2, 28. PAÑKAY. Br. 7, 7, 18. TBr. 1, 1, 5, 8. 2, 4, 21. व्यापान्वा अतो मम महिर्वन्म Ait. Br. 3, 23. MAITRĀJUP. 2, 3, 4, 6, 21. Bhāg. 11, 41. MBh. 2, 515. ASHṬĀV. 19, 2. ÇĀK. 98, 3. VIKR. 5. MĀLAY. 11, 1. RAGH. 10, 29. KUMĀRAS. 2, 6. Spr. 4098. Bhāg. P. 3, 12, 1. 8, 3, 13. अथो ऽधः पश्यतः कस्य महिर्वन् नोपजायते Spr. 83. 1049. 2706. वारिधेः 3933. UTTARAHĀMA. 31, 2 v. u. धर्मस्य PRAB. 54, 11. मोक्ष० Spr. 36. भावानो स्वभावमहिर्वन् 3719. सादृश्यातिशय० SĀH. D. 13, 10. Am

Ende eines adj. comp.: कंसजिन्महिर्वन् (नृपः) Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 23, 5. स्वात्मन्येव समाप्तकमहिर्वन् मेरुः Spr. 2326. अन्ना- एयमोयमहिर्वन्मानि Bhāg. P. 1, 13, 16. अकृतत्याग० Spr. 9. संपूर्णपुण्य० RĀGA-TAR. 3, 24. अद्वितीयमहिर्वन्मो ज० PAÑKAY. 4, 3, 4 wohl fehlerhaft für ०महिर्वन्. Neben dem regelmässigen instr. महिर्वन् auch die Form महिर्वन्, häufig in adverbialen Sinne mächtig, gewaltig, gewaltsam: याश्चिद्वृत्रो महिर्वन् पर्यातिष्ठत् RV. 1, 32, 8. 33, 9. प्र यद्वृत्रे महिर्वन् रथस्य 180, 9. शीर्षणि द्यां महिर्वन् प्रत्यमुच्यत 2, 17, 2. 3, 30, 13. अग्निं यो महिर्वन् दिवं मित्रो बभूव सप्रथाः 89, 7. 6, 8, 2. 68, 9. 7, 21, 4. धीरा न्वस्य महिर्वन् जूनृषि 86, 1. दत्तस्य 60, 10. 8, 37, 3. अर्घं ब्रजं महिर्वन् दाशुषे वम् 10, 28, 7. 119, 8. एतावती महिर्वन् सं बभूव 123, 8. — 2) Grösse so v. a. die Zauberkraft sich beliebig gross zu machen H. 202. PAÑKAY. 1, 1, 49. 2, 8, 2. Verz. d. Oxf. H. 51, a, 15. 231, b, 8. VER. in LA. (II) 3, 12. — 3) महिर्वन्: स्तवः (स्तुतिः, स्तोत्रम्) das Lob der Majestät (Çiva's), Titel eines Gedichts von Pushpadanta in 34 Strophen, GILD. Bibl. 289. fg. Verz. d. B. H. No. 1345. Verz. d. Oxf. H. 108, a, 30. 131, a, No. 237. Verz. d. Tüb. H. 16. Verz. d. Kop. H. 100, a. UḡġVAL. zu UNĀDIS. 1, 48. 99. — 4) Bez. zweier Graha beim Aḡvamedha ÇAT. Br. 10, 6, 4, 1. 13, 2, 11, 1. 3, 2, 23. KĀTJ. Çr. 20, 3, 2. ÇĀṆKH. Çr. 16, 7, 1. 12. — 5) N. pr. eines Mannes RĀGA-TAR. 6, 212. 215. 220. 225. 229. — Vgl. देवी०, मरु०.

महिर्वन् (von महि) adj. viel, reichlich: यद्वृत्रे वरं किंचिद्यदस्ति महिर्वन्सु MBh. 18, 225. यद्वदस्ति मरुद्वन् ed. Bomb.

महिर्वन्भट्ट (महिर्वन् + भट्ट) m. N. pr. eines Autors SĀH. D. 124, 5. Verz. d. Oxf. H. 246, a, No. 619.

महिर्वन्मुन्दर (महिर्वन् + मु०) m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 114, a, No. 177.

महिर्वन् f. = महिर्वन् Grösse u. s. w. R. 1, 38, 14.

महिर्वन्वत् (von महिर्वन् oder महिर्वन्) m. (sc. गण) Bez. einer Klasse von Manen MĀRK. P. 96, 46.

महिर्वन्मरु m. N. pr. eines Fürsten HARIV. 1038.

महिर्वन् m. = मिहिर्वन् die Sonne TRIK. 1, 1, 99. — Vgl. माहिर्वन्.

महिर्वन्कुल (म० + कुल) m. N. pr. eines Fürsten HIOUEN-THSANG 1, 190. — Vgl. मिहिर्वन्कुल und Ind. St. 3, 190.

महिर्वन् f. UNĀDIS. 1, 55. 1) Frau, Weib AK. 2, 6, 4, 2. TRIK. 3, 3, 223. H. 304. an. 3, 677. MED. I. 122. HALĀJ. 2, 327. Spr. 1063. SĀH. D. 71. im Prākṛit ÇĀK. Ch. 103, 9. = मदमता स्त्री ÇABDAR. im ÇKDR. Vgl. महे-ला. — 2) eine best. wohlriechende Pflanze AK. 2, 4, 2, 35. H. an. MED. = रेणुका RĀGĀN. im ÇKDR.

महिर्वन्महिला (महिला + घा०) f. = महिला 2. AK. 2, 4, 2, 35.

महिर्वन्महिला n. N. pr. einer Stadt im Süden PAÑKAY. ed. orn. 3, 10. Vgl. मिहिला०, wofür PAÑKAY. 3, 9. 6, 4. 104, 5. 106, 22. 116, 15 und 148, 4 einige Hdschr. महिला० lesen.

महिर्वन्ध (म० + वृध) adj. nach SĀ. = मरुतो धनानां वर्धयिता; etwa hoch sich freuend: प्र वो मरुदे महिर्वन्धे भरधम् RV. 7, 31, 10. मरुदेव्ये SV.

महिर्वन्ध्रत (म० + व्रत) adj. gewaltig oder weit herrschend Nir. 3, 17. RV. 1, 43, 3. अयं य उर्वी महिर्वन्ध्रतः कर्त्ता विभाति शोचिषा 6, 68, 9. 9, 97, 7. 100, 9. 10, 113, 3. आदित्य AV. 13, 2, 1. — Vgl. मरुव्रत.

महिर्वन्ध्र (vgl. 3. मरु u. s. w.) UNĀDIS. 1, 46. 1) adj. f. महिर्वन्ध्र gewaltig